

Αποτελέσματα επιτόπιας έρευνας για τις προσδοκίες των γονέων

16^ο Νηπιαγωγείο Αγ. Δημητρίου

Μονεμβασίας, Βασίλη Τσιτσάνη & Αγ. Δημήτριος Αττικής 173 42

Ακαδημαϊκό έτος 2023 – 2024

Σύνταξη και επιμέλεια

Μακρή Ουρανία, Νηπιαγωγός

Κατσέλη Κωνσταντίνα, Νηπιαγωγός

1. Εισαγωγικά προλεγόμενα

Η εκπαίδευση στην Ελλάδα, έχει αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης τις τελευταίες δεκαετίες, καθώς αποτελεί παράδειγμα εκπαιδευτικού συστήματος που χαρακτηρίζεται από μια λογική αγοράς που συνδέεται με τον ανταγωνισμό και την ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης, η οποία διατηρεί και επιτρέπει τον υψηλό κοινωνικό διαχωρισμό. Επομένως όταν αντιμετωπίζουμε ένα σύνθετο εκπαιδευτικό ζήτημα όπως η συμμετοχή και οι προσδοκίες των γονέων σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών τους στο πλαίσιο ενός δημόσιου ιδρύματος, είναι απαραίτητο να εμβαθύνουμε στην κατανόηση του πολιτικού και κοινωνικού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, ειδικά αν αναλογιστούμε ότι μία από τις συνέπειες της ίδρυσης αυτού του εκπαιδευτικού συστήματος ήταν η κρίση στη δημόσια εκπαίδευση (Bellei et al, 2014).

Σύμφωνα με τον Vain (2009) το σχολείο γεννήθηκε μέσα στο ιστορικό πλαίσιο της νεωτερικότητας, από ένα σύμφωνο στο οποίο οι οικογένειες παρέδωσαν την ευθύνη της εκπαίδευσης των παιδιών τους στο κράτος. Η εκπαίδευση εξακολουθεί να είναι για την πλειοψηφία του πληθυσμού το κύριο όχημα της κοινωνικής κινητικότητας, επηρεάζοντας το κοινωνικοοικονομικό μέλλον των ανθρώπων (Anabalón et al., 2008). Αν και υπάρχουν άφθονα στοιχεία σχετικά με την επιρροή που ασκούν οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες των οικογενειών στην ανάπτυξη των μαθητών, έχει επίσης αποδειχθεί ότι αυτή η επιρροή μπορεί να αντιστραφεί ή να μετριαστεί από τη δράση που πραγματοποιεί ένα σχολείο (Bellei et al., 2014).

Εν ολίγοις, σήμερα είναι αποδεκτό ότι η ευθύνη για την εκπαίδευση ανήκει τόσο στις οικογένειες όσο και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Μετά τα πρώτα χρόνια της εκπαίδευσης στο σπίτι, τα κορίτσια και τα αγόρια εισέρχονται στη δομή της προσχολικής αγωγής όπου αρχίζουν να αναπτύσσουν αυτονομία και ανεξαρτησία που θα διευκολύνει την έναρξη των πρώτων κοινωνικών σχέσεων εκτός οικογένειας. Σε αυτή τη διαδικασία, η οικογένεια πρέπει να συμβάλει

στη δημιουργία των συναισθηματικών, χρονικών, αξιακών, πολιτιστικών και οικονομικών συνθηκών που επιτρέπουν την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των παιδιών τους. Στη συνέχεια, το σχολείο γίνεται η κεντρική μονάδα όπου λαμβάνουν χώρα οι διαδικασίες κοινωνικής ένταξης και κοινωνικοποίησης. Σε αυτή τη διωνυμία σχολείου και οικογένειας, η μορφωσιμότητα γίνεται μια έννοια, επίσης σημαντική. Ως όρος, αναφέρεται στο σύνολο των πόρων και προδιαθέσεων που επιτρέπουν σε ένα αγόρι ή ένα κορίτσι να μορφωθεί, καθώς και στις κοινωνικές συνθήκες που ευνοούν την απόκτηση των εν λόγω πόρων. Επιπρόσθετα, γίνεται μια διάκριση μεταξύ της εσωτερικής επιμόρφωσης, αναφερόμενη στις συνθήκες που προκύπτουν από το σχολείο, όπως υποδομές, στρατηγικοί στόχοι, διδακτικές πρακτικές, πτυχές του προγράμματος σπουδών, μεταξύ άλλων με την εξωτερική παιδαγωγικότητα, η οποία αναφέρεται στις συνθήκες του οικογενειακού και πολιτισμικού πλαισίου του παιδιού, όπως η γειτονιά, το κοινωνικοοικονομικό εισόδημα, φιλίες, υλικά αγαθά, μεταξύ άλλων. Έτσι, με έναν επαρκή συνδυασμό αυτών των στοιχείων και με τη διαμεσολάβηση από τη συμμετοχή των οικογενειών στην εκπαιδευτική διαδικασία, θα επιτυγχάνονταν υψηλά επίπεδα εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων.

Εξ ορισμού η προσδοκία αναφέρεται στην ελπίδα επίτευξης ενός συγκεκριμένου επιτεύγματος στο βαθμό που παρέχονται οι επιθυμητές ευκαιρίες για αυτό ή η πίστη για το τι πιθανώς θα συμβεί στο μέλλον. Σε σχέση με τις εκπαιδευτικές προσδοκίες, αυτές αναφέρονται στο μορφωτικό επίπεδο που στην πραγματικότητα πιστεύεται ότι επιτυγχάνεται. Η μελέτη των προσδοκιών για την εκπαίδευση χρονολογείται από την εφαρμογή της έννοιας της αυτοεκπληρούμενης προφητείας στους δασκάλους, σύμφωνα με την οποία οι δάσκαλοι αλληλεπιδρούν με τους μαθητές τους με τέτοιο τρόπο ώστε να ικανοποιούνται οι προσδοκίες που έχουν από αυτούς. Έκτοτε, οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών από τους μαθητές έχουν

μελετηθεί εκτενώς, παραμελώντας τη μελέτη των προσδοκιών των *σημαντικών άλλων*, μαζί και των γονέων – κηδεμόνων των αναπτυσσόμενων ατόμων (Rubie-Davies et al., 2010).

Οι μελέτες δείχνουν μια στενή σχέση μεταξύ της συμμετοχής και των προσδοκιών των γονέων σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών τους. Ο Zhan (2006) διαπίστωσε ότι οι γονείς που είχαν υψηλότερες προσδοκίες για την εκπαίδευση των παιδιών τους, παρουσίαζαν με τη σειρά τους συγκεκριμένες συμπεριφορές όπως η μόνιμη συμμετοχή στις σχολικές δραστηριότητες και η θέσπιση κανόνων για το σχολείο. Από την άλλη πλευρά, έχει αποδειχθεί μια θετική σχέση μεταξύ των προσδοκιών για την εκπαίδευση και της ακαδημαϊκής επίδοσης των παιδιών (Galindo & Sheldon, 2012), καθώς και μια συσχέτιση με το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο: όσοι γονείς έχουν υψηλότερο οικονομικό εισόδημα αναμένουν από τα παιδιά τους να φτάσουν σε υψηλότερα μορφωτικά επίπεδα (Lippman et al., 2008).

Ωστόσο, άλλες μελέτες προτείνουν ότι οι εκπαιδευτικές προσδοκίες των γονέων θα ήταν μια μεσολαβητική μεταβλητή μεταξύ του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου και των ακαδημαϊκών αποτελεσμάτων (Davis-Kean, 2005 · Schmitt-Wilson, 2012 · Stull, 2013), επιτρέποντάς μας να συμπεράνουμε ότι οι γονείς που έχουν υψηλές εκπαιδευτικές προσδοκίες για τα παιδιά τους, ανεξαρτήτως της κοινωνικής ή οικονομικής τους θέσης, τα παιδιά έχουν περισσότερες πιθανότητες να αναπτύξουν υψηλές εκπαιδευτικές προσδοκίες για τον εαυτό τους. Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά τη σχέση μεταξύ του γονεϊκού στυλ και των εκπαιδευτικών προσδοκιών, ο Zhan (2006) διαπίστωσε ότι οι γονείς με υψηλότερες προσδοκίες για τα παιδιά τους είναι πιο πιθανό να θεσπίσουν αυστηρότερα πρότυπα για τη σχολική εκπαίδευση των παιδιών τους, σε αντίθεση με τους γονείς με χαμηλότερες μορφωτικές προσδοκίες. Τέλος, υπάρχουν ενδείξεις ότι η συνέπεια μεταξύ των εκπαιδευτικών προσδοκιών των γονέων και των εκπαιδευτικών, ευνοεί την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων (Beutel & Anderson, 2008).

2. Σκοπός και μεθοδολογία

Η εκπαίδευση είναι το κλειδί για την κοινωνική ένταξη και ανάπτυξη των παιδιών. Αυτή η κοινωνική λειτουργία της εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα σημαντική σε πλαίσια κοινωνικοοικονομικής ευπάθειας, ευνοώντας την κοινωνική κινητικότητα των μαθητών. Από την άλλη πλευρά, έχει αναγνωριστεί ότι η μορφωτικότητα των νηπίων επηρεάζεται από μεταβλητές στο οικογενειακό περιβάλλον, όπως η συμμετοχή και οι προσδοκίες, όπου είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η οργάνωση της σχολικής κοινότητας με τρόπο που να διευκολύνει τη συμμετοχή όλων των εκπαιδευτικών παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των γονέων και των κηδεμόνων.

Υπό αυτή την έννοια, αυτή η μελέτη επιδιώκει να γνωρίσει τις προσδοκίες των γονέων και κηδεμόνων του 16^ο Νηπιαγωγείου Αγίου Δημητρίου, για τη φετινή σχολική χρονιά.

Το ερώτημα που καθοδηγεί την έρευνα ορίζεται ως: Ποιες είναι οι προσδοκίες των γονέων και κηδεμόνων των νηπίων των τμημάτων 1 και 2, του 16^ο Νηπιαγωγείου Αγίου Δημητρίου από τη φετινή σχολική χρονιά; Με στόχο να απαντηθεί αυτό το ερώτημα, δόθηκε στους γονείς και κηδεμόνες των μαθητών/τριών ένα έντυπο φυλλάδιο (βλ. παράρτημα) προς συμπλήρωση, το οποίο απαιτεί να περιγράψουν οι γονείς, δυο προσδοκίες από τη φετινή χρονιά. Η συμπλήρωση του φυλλαδίου δεν διαρκεί παραπάνω από πέντε λεπτά, ενώ τηρήθηκαν όλα τα προβλεπόμενα περί δεοντολογίας και ερευνητικής ηθικής. Τα αποτελέσματα αναλύθηκαν βάσει της μεθοδολογίας ανάλυσης περιεχομένου, δεδομένης της ποιοτικής φύσης της έρευνας.

Τα όποια αποτελέσματα θα επιτρέψουν την καλύτερη προετοιμασία των νηπιαγωγών, όπως και τη δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης και οικειότητας όπου θα εναρμονιστούν οι εκπαιδευτικές και γονικές προσδοκίες, κάτι που θα διευκολύνει τη μάθηση των παιδιών. Τέλος, τα αποτελέσματα – τηρώντας την ανωνυμία των συμμετεχόντων/ουσών – θα παρουσιαστούν στους γονείς στα πλαίσια μιας κριτικής κι αναστοχαστικής συζήτησης περί γονικών προσδοκιών.

3. Αποτελέσματα

Το 16^ο Νηπιαγωγείο Αγίου Δημητρίου, απαρτίζεται από δυο τμήματα. Το πρώτο τμήμα, αποτελείται από 24 μαθητές/τριες, και το δεύτερο τμήμα από 23 νήπια. Συνολικά η δομή, διαπαιδαγωγεί για το φετινό ακαδημαϊκό έτος 47 παιδιά. Στην έρευνα συμμετείχαν μόνο οι 36 εκ των 47 γονέων και κηδεμόνων των οικείων μαθητών (το ερωτηματολόγιο συμπλήρωσε μόνο ένας κηδεμόνας/ γονέας για κάθε νήπιο). Συγκεκριμένα, από το πρώτο τμήμα συμμετείχαν μόνο είκοσι γονείς, με τέσσερις γονείς να μη λαμβάνουν συμμετοχή. Από το δεύτερο τμήμα συμμετείχαν μόνο δεκαέξι γονείς, με επτά γονείς να μη συμμετέχουν στην παρούσα έρευνα.

Η άρνηση συμμετοχής έντεκα γονέων στην έρευνα κρίνεται κατά την άποψή μας προβληματική, καθώς είναι σημαντικό με την έναρξη μιας σχολικής χρονιάς να γνωρίζουμε από την αρχή τις γονικές προσδοκίες, προκειμένου να μη προκύψουν προβλήματα στη μέση της χρονιάς που ίσως παρεμποδίσουν την εύρυθμη λειτουργία του νηπιαγωγείου, τη συμμετοχή των ίδιων των γονέων, και επομένως την ομαλή, ολόπλευρη ανάπτυξη των μικρών μαθητών.

Στον πίνακα παρακάτω, παρουσιάζονται δομημένες και ταξινομημένες ανά λέξεις – κλειδιά οι προσδοκίες των γονέων, με τη μέθοδο ανάλυσης ποιοτικού περιεχομένου. Στη στήλη 1 του πίνακα, παρουσιάζεται με θεματική λέξη – κλειδί η προσδοκία του γονέα, με τη δεύτερη στήλη να φανερώνει τον αριθμό των γονέων που αναφέρθηκαν σε αυτή την προσδοκία.

Πίνακας ανάλυσης ποιοτικού περιεχομένου

Προσδοκίες γονέων και κηδεμόνων για το νηπιαγωγείο τη φετινή χρονιά

Προσδοκία	Αριθμός αναφορών
Να κοινωνικοποιηθεί με τα υπόλοιπα παιδιά	23
Να αναπτύξει τη συνεργατικότητα/ ομαδικότητα	7

Να αποκτήσει αυτοπεποίθηση και συναισθήματα αυτοεκτίμησης	9
Να τηρεί τους κανόνες και τα όρια	3
Να μάθει πρότυπα καλής συμπεριφοράς	12
Να αναπτύξει τη φαντασία και δημιουργικότητά του/της	8
Να μάθει να διαχειρίζεται τα συναισθήματά του	5
Να γίνει άρτια προετοιμασία για την Α' Δημοτικού και να προετοιμαστεί για μια ομαλή μετάβαση στο Δημοτικό σχολείο	5
Να επιτευχθεί η μαθηματική/γλωσσική/ αναγνωστική ανάπτυξη	3

Μελετώντας τις προσδοκίες των γονέων, φαίνεται πως οι περισσότεροι επιθυμούν το να κοινωνικοποιηθεί το παιδί τους με τα υπόλοιπα παιδιά (23 αναφορές), ενώ ακολουθούν προσδοκίες περί εκμάθησης προτύπων καλής συμπεριφοράς (12 αναφορές), όπως και η προσδοκία του να αποκτήσει το παιδί αυτοπεποίθηση και συναισθήματα αυτοεκτίμησης (9 αναφορές). Επόμενη προσδοκία είναι να αναπτύξει τη φαντασία και δημιουργικότητά του/της (8 αναφορές), να αναπτύξει τη συνεργατικότητα/ ομαδικότητα (7 αναφορές) ενώ ακολουθεί η προσδοκία της εκμάθησης τεχνικών διαχείρισης συναισθημάτων (5 αναφορές) και της άρτιας προετοιμασίας για την Α' Δημοτικού για μια ομαλή μετάβαση στο Δημοτικό σχολείο (5 αναφορές). Τέλος, οι γονείς αναφέρθηκαν στη σημασία της εκπαίδευσης του παιδιού σε θέματα τήρησης κανόνων και ορίων (3 αναφορές) και την επίτευξη της μαθηματικής/γλωσσικής/ αναγνωστικής ανάπτυξης (3 αναφορές).

Βιβλιογραφία

- Anabalón, M., Carrasco, S., Díaz, D., Gallardo, C., & Cárcamo, H. (2008). Family commitment to the school performance of boys and girls in basic general education in the city of Chillan. *Educational Horizons*, 13(1), 11-21.
- Bellei, C., Valenzuela, JP, Vanni, X., & Contreras, D. (2014). *I learned it at school: How are school improvement processes achieved?* University of Chile.
- Galindo, C., & Sheldon, S. (2012). School and home connections and children's kindergarten achievement: mediating effects of family involvement. *Early Childhood Research Quarterly*, 27(1), 90-103.
- Rubie-Davies, M., Peterson, E., Irving, E., Widdowson, D., & Dixon, R. (2010). Expectations of achievement. Student, teacher, and parent perceptions. *Research in Education*, 83, 36-53.
- Schmitt-Wilson, S. (2012). Social class and expectations of rural adolescents: The role of parental expectations. *The Career Development Quarterly*, 61, 226-239.
- Vain, P. D. (2009). School, state, and family. *Education, Language and Society*, 6 (6), 329-344.
- Valdés, A., & Urías, M. (2010). Beliefs of fathers and mothers about participation in their children's education. *Educational Profiles*, 33(134), 99-114.
- Valdés, A., Carlos, E., & Arreola, C. (2013). Development of an instrument to measure parental participation in their children's school education. *Educational Evaluation*, 2(1), 92-109.
- Valdés, A., Martín, M., & Sánchez-Escobedo, P.A. (2009). Participation of parents of primary education students in children's academic activities. *Educational Research*, 11(1), 1-17.
- Zhan, M. (2006). Assets, parental expectations and involvement, and children's educational performance. *Children and Youth Services Review*, 28, 961-975.

Παράρτημα

Αγαπητοί γονείς... ποιες είναι οι
προσδοκίες σας από το νηπιαγωγείο για τη
φετινή σχολική χρονιά;

